

## **УЧИЛИЩНА СТРАТЕГИЯ**

### **ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕТО НА ДЕЦА ОТ УЧИЛИЩЕ**

#### **СЪДЪРЖАНИЕ**

- 1. Въведение**
- 2. Основни причини за преждевременното напускане на училище**
- 3. Стратегическа цел и оперативни цели**
- 4. Методи за предотвратяване на преждевременното напускане на училище**

## **1.Въведение**

Преждевременното напускане на училище е явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на младите хора в България.

## **2.Основни причини за преждевременното напускане на училище**

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

### ***✓ Икономически причини***

Безработицата, ниските доходи, пониженият жизнен стандарт и бедността поставят много деца в затруднени условия, водещи до повишен риск от отпадане от училище. В резултат на финансовите и икономически затруднения много деца са принудени да помагат на семействата си, което води до прекъсване на присъствието в училище или до нарушаване на участието им в учебния процес.

### ***✓ Социални причини***

Свързват се с родителска незаинтересованост, противоречия, конфликти, напрежение и кризи в семейството, отрицателно въздействие на домашната среда, функционална неграмотност или ниско образование на родителите, непълни семейства, деца и ученици в риск от извършване на противообществени прояви, ученици с поведение, което е трудно или е в конфликт със закона, домашно насилие, незачитане правото на избор на децата, налагането на строги наказания ученика.

### ✓ **Образователни причини**

Обхващат широк кръг проблеми: трудности в усвояването на учебното съдържание, слабости в методиката на преподаване и в организацията на обучението. Образователните причини са свързани и с начина на оценяване, квалификацията на учителите, навиците за учене, негативни нагласи на участниците в образователния процес и липсата на мотивация, качеството на учебниците. Големият брой отсъствия, липсата на достатъчно ефективна система за контрол върху начина на воденето и отчитането им, влошената дисциплина, насилието и агресията в училище, ниските образователни резултати са също вътрешни за училищните процеси. Взаимоотношенията в училището, неразвитото кариерно ориентиране и консултиране, неподходящият избор на училище и непривлекателността на професионалното образование и обучение са също сред важните образователни причини за преждевременното напускане на училище.

### ✓ **Етнокултурни причини**

Етнокултурното многообразие в съвременната българска образователна система се изразява в специфичните етнически, религиозни и езикови измерения. Силно действащите вътрешногрупови норми и натискът на етнокултурните традиции сред уязвими етнически общности и групи предопределят специфичните причини за преждевременното напускане на училище: отсъствие на познавателна мотивация сред децата и учениците от тези общности, отсъствие на мотивация от страна на родителите от уязвими етнически общности за приобщаващо образование на децата им, ниска степен на готовност за училище на деца от уязвими общности, дефицит на комуникативна компетентност сред такива деца и др.

### ✓ **Институционални причини**

Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище, недостатъчно ефективен контрол върху

управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на учениците.

### **3. Стратегическа цел и оперативни цели**

➤ **Стратегическа цел:**

Осигуряване на равен достъп и подкрепа за развитие и приобщаване в системата на училищното образование на младежите като предпоставка за равноправно социално-икономическо включване и пълноценна личностна реализация и участие в развитието на местните общности и страната. Създаване на подкрепяща среда за учениците в училище.

➤ **Оперативни цели:** Идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях.

Изграждане на мотивация за посещение на училище и участие в живота на училищната общност

Създаване на положителни нагласи към учебния процес

### **4. Методи за предотвратяване на преждевременното напускане на училище**

➤ **Превенция**, която цели предотвратяване на възникването на предпоставки за преждеременно напускане на училище, както и ограничаване на условията, които го благоприятстват

➤ **Интервенция**, която цели създаването на условия за ограничаване на преждевременното напускане при отчитане на конкретните заплахи на равнището на отделните лица, следвайки принципа за решаване на проблемите на най-ниско равнище.

➤ **Компенсиране**, което има за цел да подпомогне преждеременно напусналите училище отново да се включат в образованието, като им бъдат предложени разнообразни и достъпни форми за завръщане в системата на образование и обучение и/или придобиване на квалификация.

## **Политики за превенция на преждевременно напускане на училище**

- ✓ ***Осигуряване на позитивна образователна среда – училищен климат, атмосфера на взаимоотношения, управление***

Позитивната образователна среда е свързана с ясно дефиниране на правата, задълженията и отговорностите на участниците в образователния процес за осигуряване на условия за образование, благоприятстващо развитието на личността на всяко дете и ученик, както и с подобряване взаимодействието в образователните институции.

- ✓ ***Повишаване качеството на образованието като предпоставка за развитие на личността на всеки ученик и предотвратяване на преждевременното напускане на училище.***

Постигането на по-добри резултати от обучението на децата и учениците спомага за преодоляване на евентуални пречки пред развитието им, за придобиване на ключовите компетентности и осигурява възможности за личностна и професионална реализация

## **Политики за интервенция на преждевременно напусналите училище**

- ✓ ***Повишаване участието и ангажираността на родителите***

Родителите и местната общност са участници в процеса на образование. Те са основен фактор за подпомагане на децата и младите хора в риск от преждевременно напускане на училище и трябва да бъдат насърчавани чрез:

-популяризиране на добри практики и възможности за участие в мрежи за включване на родителите и местната общност в мерки за предотвратяване на преждевременното напускане на училище;

- повишаване на отговорността на родителите и тяхната активност за сътрудничество с учителите и училищното ръководство с цел развитието на децата им с фокус върху родители за насърчаване на редовното посещаване на училището;

✓ **Утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество**

- разработване на политики за ненасилие и изграждане на силна училищна общност;
- развиване на индивидуалното и груповото наставничество за оказване на помощ на деца, ученици, родители и педагогически специалисти с цел преодоляване на трудности в образователен, социален или личен план;
- осигуряване на ефективна комуникация за навременното идентифициране и разрешаване на възникнали проблеми
- провеждане на консултации и своевременни интервенции при поведение, изискващо намеса

✓ **Кариерно ориентиране и консултиране**

Кариерното ориентиране и консултиране подготвя младите хора за информиран избор, за практическата полза от придобитите компетентности. То представя и връзката между по-високото образование и възможността за по-добра реализация. В тази насока е необходимо:

- изграждане и прилагане на система за кариерно ориентиране , консултиране и мотивиране за продължаване на образованието и придобиване на квалификация
- популяризиране на ползата от придобиване на професионална квалификация като възможност за реализация

✓ **Прилагане на системи за ранно предупреждение**

След идентифициране на децата и учениците, застрашени от преждевременно напускане на училище, и причините за това, следва да се прилагат конкретни мерки за всеки застрашен, като:

- работа със семейството му;
- насочване за работа с психолог, педагогически съветник, младежки или социален работник,

- мотивиране за продължаване на образованието в следваща степен или за придобиване на професионална квалификация.

✓ ***Развитие на занимания по интереси***

Заниманията по интереси имат доказан ефект като средство за повишаване удовлетвореността на учениците от живота в училището и ограничаване на преждевременното напускане на училище. Те осмислят свободното време на учениците чрез изява в предпочитана дейност, приобщават и мотивират, включително и ученици с идентифицирани потребности от специфична подкрепа, ученици в риск от отпадане и/или с прояви на агресия и/или насилие. Тези занимания повишават мотивацията за участие в образователния процес и допринасят за развиване на знания, умения и компетентности

✓ ***Подпомагане на ученици, застрашени от преждеременно напускане на училище, по финансови причини***

- частично или пълно заплащане на пътните разходи за учениците от социално слаби семейства;

- разработени са правила за отпускане на стипендии за насърчаване повишаването на образователните резултати, подпомагане на достъпа до образование и предотвратяване на отпадането на ученици.

**Политики за компенсирание на ефекта от преждевременното напускане на училище**

✓ ***Създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждеременно напусналите я***

Създаването на подходящи условия за реинтегриране в образователната система включва завръщане към формалната система за образование и обучение на преждеременно напусналите училище чрез използването на различни форми на обучение: вечерна, самостоятелна;